

Aan de leden van de vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Tweede Kamer

Betreft: Commissiedebat Emancipatie 25 juni 2026
Kabinetsreactie aanbevelingen CEDAW, d.d. 9 juni 2026

Den Haag, 23 juni 2026

Geachte commissieleden,

Op 27 februari 2026 publiceerde het VN-Comité inzake de Uitbanning van Discriminatie van Vrouwen (CEDAW) zijn Concluding Observations over de naleving van het VN-Vrouwenverdrag door Nederland.

Het Netwerk VN-Vrouwenverdrag waardeert het dat het kabinet, conform uw verzoek, hierop heeft gereageerd met een overzicht van bestaand beleid en een Nederlandse vertaling van de aanbevelingen van het Comité. Daarmee worden de bevindingen van het Comité toegankelijker en beter bruikbaar voor beleid en parlementaire controle. In para 55 verzoekt ook CEDAW om vertaling én brede verspreiding onder meer naar de rechterlijke macht om "volledige uitvoering mogelijk te maken, evenals naar het maatschappelijk middenveld (...) om volledige bewustwording (..) te creëren". Dit moet nog in gang gezet.

Positief is ook dat het kabinet erkent dat Nederland alleen geloofwaardig andere landen kan aanspreken op hun mensenrechtenverplichtingen, wanneer het zelf internationale afspraken zichtbaar en consequent naleeft. Die erkenning biedt een belangrijk uitgangspunt voor de opvolging van de aanbevelingen van het Comité.

Tegelijkertijd roept de kabinetsreactie ook vragen op.

- Allereerst mist het Netwerk een duidelijke urgentie ten aanzien van intersectionaliteit. Het Comité benadrukt op verschillende plaatsen dat vrouwen niet allemaal dezelfde vormen van uitsluiting en discriminatie ervaren. Factoren zoals afkomst, migratieachtergrond, beperking, leeftijd, seksuele oriëntatie, genderidentiteit, sociaaleconomische positie en verblijfsstatus kunnen ongelijkheid versterken en stapelen. Hoewel de kabinetsreactie hier incidenteel aandacht aan besteedt, ontbreekt een duidelijke inzet om intersectionaliteit als structureel uitgangspunt van beleid te hanteren. Daarmee dreigt een belangrijk deel van de aanbevelingen van het Comité onvoldoende opvolging te krijgen.
- Daarnaast valt op dat de reactie zich grotendeels beperkt tot een beschrijving van bestaand beleid. Opmerkelijk is dat grote delen van de bijlage vrijwel gelijkkluidend zijn aan de antwoorden die de Nederlandse delegatie op 6 februari 2026 aan het VN-Vrouwenrechtencomité gaf, terwijl uit de Concluding Observations blijkt dat het Comité deze onvoldoende achtte. Tegen die achtergrond roept een herhaling van bestaand beleid vragen op over de opvolging van de aanbevelingen. Daarbij blijven ontwikkelingen die de positie van vrouwen en meisjes hebben verzwakt, waaronder bezuinigingen op gendergelijkheidsbeleid en het beëindigen van de Feminist Foreign Policy, buiten beschouwing. Hierdoor blijft onduidelijk hoe het kabinet verdere achteruitgang wil

voorkomen en uitvoering wil geven aan de aanbevelingen van het Comité. In de bijlage bij deze brief geeft het Netwerk enige voorbeelden.

- Ook maakt het Netwerk zich zorgen over de richting van de aangekondigde Emancipatienota. De kabinetsreactie geeft de indruk dat het emancipatiebeleid vooral zal worden ingevuld langs de lijnen van veiligheid, gezondheid en vrijheid. Dat zijn belangrijke thema's, maar emancipatiebeleid zou breder moeten zijn. Het gaat ook om het aanpakken van structurele discriminatie, het vergroten van economische en politieke gelijkheid en het verbeteren van de positie van vrouwen in al hun diversiteit en in alle levensfasen. De aanbevelingen van het Comité vragen om een samenhangende en structurele aanpak van genderongelijkheid, niet uitsluitend om maatregelen op afzonderlijke beleidsterreinen.
- Ten slotte vraagt het Netwerk aandacht voor de opvolging van de aanbevelingen in Curaçao, Aruba en Sint Maarten. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij de landen zelf ligt, is het belangrijk dat Nederland onderzoekt hoe deze opvolging kan worden ondersteund, bijvoorbeeld door financiering of andere vormen van ondersteuning voor zowel de implementatie als voor het maatschappelijk middenveld. Daarmee wordt bevorderd dat zowel de regeringen als maatschappelijke organisaties in Curaçao, Aruba en Sint Maarten actief kunnen bijdragen aan de uitvoering, monitoring en rapportage over de aanbevelingen.

Met het oog op het commissiedebat en de voorbereiding van de nieuwe Emancipatienota vraagt het Netwerk uw commissie daarom aandacht voor de volgende punten.

1. Dring er op aan dat de nieuwe Emancipatienota uitgaat van een intersectionele en transformatieve visie op gendergelijkheid. Het CEDAW-Comité heeft Nederland expliciet opgeroepen om een intersectionele benadering te integreren in wetgeving, beleid, monitoring en gegevensverzameling. Dat vraagt meer dan aandacht voor specifieke groepen; het vraagt om een systematische analyse van hoe verschillende vormen van discriminatie elkaar versterken.
2. Vraag om versterking van de institutionele basis voor gendergelijkheid. Het Comité heeft zorgen geuit over het ontbreken van voldoende institutionele capaciteit, coördinatie en middelen om de verplichtingen uit het VN-Vrouwenverdrag effectief uit te voeren. Neem deze zorgen weg door voldoende financiële middelen te waarborgen, structurele ondersteuning van vrouwenrechtenorganisaties en een duidelijke verantwoordelijkheid binnen de overheid voor de uitvoering van de CEDAW-aanbevelingen.
3. Maak werk van gender- en intersectionele impactanalyses en genderresponsief begroten. Het Comité heeft Nederland aanbevolen om de gevolgen van beleid en begrotingskeuzes voor vrouwen en meisjes beter in kaart te brengen. Dit is des te relevanter nu belangrijke politieke en financiële keuzes gevolgen zullen hebben voor de positie van vrouwen in verschillende levensdomeinen.
4. Benadruk dat de nieuwe Emancipatienota ook inzet voor gelijke rechten voor sekswerkers moet omvatten. Het CEDAW-Committee benadrukt het belang van veilige en legale werkplekken, inclusief thuiswerk, en het voorkomen van onveilige of kwetsbare situaties. Dit vraagt om een actieve inzet voor voldoende werkplekken, het faciliteren van zelfstandige vormen van sekswerk (inclusief thuiswerk), het afschaffen van de *de facto* verplichting om voor een (vergunde) derde te werken, en effectieve handhaving van de opting-in regels die de zelfstandigheid van sekswerkers beschermen. Daarnaast moeten maatregelen worden vermeden die sekswerkers naar het illegale circuit verdringen, zoals de voorgestelde verhoging van de minimumleeftijd.
5. Dring erop aan dat in de nieuwe Emancipatienota expliciet aandacht wordt besteed aan de verslechterende maatschappelijke context voor vrouwenrechten en gendergelijkheid. Het CEDAW-Comité uit zorgen over de impact van genderstereotypen, discriminatie en vijandige uitingen op vrouwen en gemarginaliseerde groepen. Ook in Nederland worden vrouwenrechtenorganisaties, feministische organisaties,

antiracismeorganisaties en LHBTQI+-organisaties steeds vaker geconfronteerd met (deels online) intimidatie, haatzaaien, bedreigingen en pogingen om hun legitimiteit ter discussie te stellen.

Deze ontwikkelingen raken niet alleen individuele vrouwenrechtenverdedigers, politici, journalisten en activisten, maar ook de kwaliteit van onze democratische rechtsstaat. Wanneer bepaalde groepen zich minder veilig voelen om deel te nemen aan het publieke debat, komt hun gelijke participatie onder druk te staan.

Het Netwerk vraagt u er bij het kabinet op aan te dringen om concrete maatregelen te formuleren ter bescherming van vrouwenrechtenverdedigers en maatschappelijke organisaties, en actief te investeren in een inclusieve maatschappelijke ruimte waarin vrouwen en gemarginaliseerde groepen veilig en gelijkwaardig kunnen deelnemen aan het publieke debat en de democratische besluitvorming.

De nieuwe Emancipatienota biedt een belangrijke kans om de aanbevelingen van het VN-Vrouwenrechtencomité daadwerkelijk om te zetten in beleid. Het Netwerk vraagt u om het kabinet tijdens het commissiedebat nadrukkelijk te bevragen op de opvolging van deze aanbevelingen en aan te dringen op concrete maatregelen, meetbare doelstellingen en voldoende middelen. Het Netwerk hoopt op uw steun voor een ambitieuze, samenhangende en toekomstgerichte agenda voor gendergelijkheid en vrouwenrechten in Nederland.

Hoogachtend,

Namens het Netwerk VN-Vrouwenverdrag,

Leontine Bijleveld.

Bijlage:

Voorbeelden van inadequate beschrijving staand beleid als reactie op aanbevelingen CEDAW-Comité

CC: staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie Judith Zs.C.M. Tielen

BIJLAGE BIJ BRIEF NETWERK VN-VROUWENVERDRAG AAN VASTE COMMISSIE OCW 23 JUNI 2026

De als bijlage bij de brief van staatssecretaris Tielen opgenomen "Tabel 1. Overzicht van het staande beleid in reactie op de Concluding Observations van het CEDAW-Comité" is vrijwel niet toegesneden op de actuele aanbevelingen van het CEDAW-Comité d.d. 27 februari 2026. Het heeft er sterk de schijn van dat de inhoud grotendeels bestaat uit (vertalingen van) teksten die vooraf waren opgesteld ten behoeve van en deels zijn voorgelezen door de Nederlandse delegatie tijdens de Constructieve Dialoog op 6 februari 2026, in reactie op vragen van leden van het Comité.

Al bekend staand beleid, dat al bestond vóór CEDAW-sessie 92, opgenomen is in de regeringsrapportage en nog eens uiteengezet door de regeringsdelegatie tijdens de Constructieve Dialoog kan **niet** worden gepresenteerd als **reactie** op de Concluding Observations. Naar de mening van het Netwerk moet het kabinet erkennen dat het uiteengezette beleid door CEDAW gewogen en te licht bevonden is, resulterend in concrete aanbevelingen om het beleid te intensiveren, aan te scherpen dan wel te heroverwegen.

Voorbeeld 1

De omschrijving van 'staand beleid' (derde kolom) bij para 33 a met CEDAW's aanbeveling er voor te zorgen dat artikel 9, lid 2, van het Verdrag rechtstreeks wordt toegepast en te overwegen het hoger beroep in te trekken tegen het vonnis van Rechtbank Den Haag van december 2025.

De omschrijving is veel te algemeen. Dat de Nederlandse regering vindt dat Verdragsartikelen met de formulering "staten nemen alle passende maatregelen" niet rechtstreeks ingeroepen kan worden voor de Nederlandse rechter is **irrelevant** in deze, want artikel 9 bevat deze formulering niet. Artikel 9 is directief; lid 2 luidt: *De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, verlenen vrouwen gelijke rechten als mannen wat de nationaliteit van hun kinderen betreft.*

De tekst besluit het eerste punt met een verwijzing naar een oordeel van "het Hooggeretshof" over artikel 7 onder a en c, waarin Staten opgedragen wordt "passende maatregelen te treffen" (dit betreft de SGP-zaak uit 2010). De veel recentere uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) van 27 juli 2017, met verwijzing naar een recenter arrest van de Hoge Raad van 14 oktober 2014, **ontbreekt**, terwijl Rechtbank Den Haag dit in r.o. 7.2 als vaste rechtspraak (met verwijzing!) had aangehaald. Ten overvloede: de CRvB is een van de vier hoogste rechtscolleges in ons land.

Rb. Den Haag doorloopt in r.o. 7 - 7.3 alle vereiste stappen en concludeert *"De rechtbank is van oordeel dat het te bereiken resultaat, namelijk het gelijke recht van vrouwen aan dat van mannen als het gaat om het doorgeven van hun nationaliteit, onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig is omschreven. Deze bepaling laat ook geen keuze- of beleidsvrijheid. De bepaling kan dus zonder meer als objectief recht in de nationale rechtsorde door de rechter worden toegepast. Dat betekent dat rechtstreekse werking toekomt aan artikel 9, tweede lid, van het VN-Vrouwenverdrag."*

Al in 2005 hebben experts in het NJB gepubliceerd over deze kwestie van discriminatie van latente Nederlanders, waarbij ze de wegen voor reparatie hebben geduid. *"De mogelijke angst dat door een dergelijke regeling alsnog een onafzienbare grote groep personen Nederlanders zou kunnen worden is niet gefundeerd."* Waarmee het derde punt in de tekst al op voorhand weersproken was.¹

Kortom: de keus voor hoger beroep is slecht gemotiveerd in de bijlage. Overwegen het in te trekken, zoals CEDAW aanbeveelt, is nog steeds de beste weg.

Voorbeeld 2

In para 16 d uitte CEDAW zorg over het beëindigen van het feministisch buitenlands beleid en formuleerde in para 17 d aanbevelingen. Volgens het 'staand beleid' in reactie op deze aanbevelingen vormen vrouwenrechten een belangrijke pijler van het buitenlandbeleid. Men zou bijna denken dat er niets is afgeschaft en bezuinigd is op dit terrein. Nederland ontbrak op de 5de Ministeriële Conferentie over Feministisch Buitenlandsbeleid in Madrid op 2 en 3 juni 2026 en is dus, anders dan de 28 landen die wel vertegenwoordigd waren formeel niet gebonden aan de [Political Declaration](#).

¹ ECLI en literatuur te vinden in de [jurisprudentierubriek](#) van de website van de VVR

Het Netwerk benadrukt dat Nederland, ook zonder een formeel feministisch buitenlandbeleid, de waarden die zoals verwoord in genoemde verklaring wel zou moeten uit dragen en promoten. Zoals inzet voor gendergelijkheid en genderpariteit binnen alle beleidsdomeinen en om gendergelijkheid integraal onderdeel te maken van het buitenlands beleid. Dit betekent onder meer het bevorderen van gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en het versterken van een inclusieve en gendergelijke (feministische) cultuur binnen de regering, de diplomatieke dienst, internationale besluitvormingsorganen en multilaterale fora.² De aangekondigde Emancipatienota zou dit verder moeten concretiseren.

Voorbeeld 3

In para 35 beveelt CEDAW aan om de maatregelen ter ondersteuning, behoud en re-integratie van zwangere studenten en studerende ouders te harmoniseren en toegang tot zwangerschapsuitkeringen te harmoniseren. De derde kolom met 'staand beleid' beschrijft uitvoerig de versnipperde praktijk en illustreert in feite door veelvuldig gebruik van 'kunnen' dat er wel mogelijkheden kunnen zijn, maar dat geen rechten geborgd zijn voor alle zwangere studenten en studerende ouders.

² Ontleend aan paragraaf 3 van de Call to action uit [The Political Declaration of the 5th Ministerial Conference on Feminist Foreign Policy](#): Accelerate efforts to achieve gender parity across all domains of foreign policy, including through promoting women's equal representation and a feminist culture in our administration, including in the foreign service international decision-making bodies and multilateral fora. We further commit to taking all appropriate measures, including through laws, social policies and programmes, to dismantle structural and systemic barriers that restrict or discourage women's equal, full, effective and meaningful participation in all spheres and levels of public, economic and political life, narrow their political space, and undermine their agency at the domestic and international levels, including through gendered disinformation, hate speech or technology-facilitated gender-based violence through an online and offline continuum, which disproportionately affect women in politics, journalists, specially feminist journalists and women human rights defenders. Therefore we further commit to harnessing digital transformation, including the development, deployment and use of artificial intelligence and other emerging technologies, by promoting inclusive, rights-based and gender-responsive technological innovation, closing the gender digital divide, and to strengthening regulation of social media platforms to ensure transparency, accountability and due process and access to effective remedy for users, and to promoting human rights-based and gender responsive due diligence by companies, in accordance with international human rights law.